

Експертний висновок
Міністерства фінансів України до законопроекту
згідно зі статтею 27 Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо відновлення деградованих земель, стимулювання вирощування енергетичних рослин та виробництва альтернативного біопалива» (реєстр. № 12058 від 24.09.2024), поданий народними депутатами України Гайду О. В., Чорноморовим А. О. та іншими.

2. Завдання законопроекту

Законопроект розроблено з метою раціоналізації землекористування, яка дозволить вирощувати енергетичні рослини та одночасно відновлювати деградовані ґрунти без зменшення площ сільськогосподарських земель, приданих до вирощування харчових культур.

Законопроектом запропоновано внести зміни до деяких законодавчих актів України, відповідно до яких, зокрема, передбачено:

збільшення строку оренди земельної ділянки для деградованих і малопродуктивних сільськогосподарських угідь, у разі вирощування на них енергетичних рослин (не може бути меншим як 10 років);

оновлення порядку консервації земель, зокрема, шляхом вирощування енергетичних рослин;

визначення терміна «енергетичні рослини»;

виділення додаткових бюджетних субсидій з розрахунку на одиницю оброблюваних угідь для деградованих і малопродуктивних сільськогосподарських угідь (в тому числі тих, щодо яких прийнято рішення про консервацію) за умови вирощування на них енергетичних рослин на підтримку сільськогосподарських товаровиробників;

встановлення за деградовані і малопродуктивні сільськогосподарські угіддя (в тому числі ті, щодо яких прийнято рішення про консервацію) державної та комунальної форми власності мінімального граничного розміру орендної плати, визначеної Податковим кодексом України (далі – Кодекс), у разі вирощування на них енергетичних рослин.

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Прийняття законопроекту може потребувати додаткових коштів з державного бюджету на виділення додаткової бюджетних субсидій, а також може призвести до втрат доходів місцевих бюджетів у разі встановлення мінімального граничного розміру орендної плати деградовані і малопродуктивні сільськогосподарські угіддя (в тому числі ті, щодо яких прийнято рішення про консервацію) державної та комунальної форми власності.

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат 3FAA9288358EC0030400000021BE2F00277FD500

Підписувач Кава Олександр Степанович

Дійсний з 13.06.2024 12:15:52 по 13.06.2026 12:15:52

Міністерство фінансів України

06030-03-3/30531 від 22.10.2024

Однак необхідних фінансово-економічних обґрунтувань, зокрема відповідних розрахунків і пропозицій щодо джерел покриття витрат бюджету, до проекту акта не надано.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

Законопроект може мати вплив на показники державного та місцевих бюджетів державного бюджету.

Водночас у пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що його реалізація не потребуватиме додаткових витрат з державного та місцевих бюджетів.

Визначити вартісну величину впливу законопроекту на показники бюджетів неможливо, оскільки до законопроекту не надано відповідних фінансово-економічних обґрунтувань та розрахунків.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Прийняття законопроекту не потребуватиме матеріальних та інших витрат у поточному бюджетному періоді.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

Суб'єктом законодавчої ініціативи не забезпечено виконання вимоги статті 27 Бюджетного кодексу України, відповідно до якої до законопроекту, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету, суб'єкт права законодавчої ініціативи зобов'язаний додати фінансово-економічне обґрунтування (зокрема відповідні розрахунки).

Якщо такі зміни показників бюджету передбачають зменшення надходжень бюджету та/або збільшення витрат бюджету, до законопроекту подаються пропозиції змін до законодавчих актів України щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення його збалансованості.

Однак автор законопроекту зазначених обґрунтувань та пропозицій не надав.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

1. Законопроектом з метою сприяння розвитку сфери вирощування енергетичних рослин запропоновано у Законі України «Про альтернативні види палива» (далі – Закон) визначення терміна «енергетичні рослини» як багаторічні рослини, коренева система яких залишається у ґрунті після збору врожаю та продовжує процес вегетації, що вирощуються у плантаційний спосіб з періодичністю збору врожаю від 1 до 5 років з метою отримання біомаси (у вигляді продуктів рослинництва) для виробництва енергії з них. До енергетичних рослин

прирівнюються однорічні олійні рослини, що надалі використовуються для виробництва біопалива або біокомпонентів.

Водночас у змінах до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства» передбачено виділення додаткових бюджетних субсидій з розрахунку на одиницю оброблюваних угідь для деградованих і малопродуктивних сільськогосподарських угідь (в тому числі тих, щодо яких прийнято рішення про консервацію) за умови вирощування на них енергетичних рослин.

Відповідно до частини третьої статті 91 Регламенту Верховної Ради України у разі внесення законопроекту, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету (надходжень бюджету та/або витрат бюджету), суб'єкт права законодавчої ініціативи зобов'язаний додати фінансово-економічне обґрунтування (зокрема відповідні розрахунки).

Якщо такі зміни показників бюджету передбачають зменшення надходжень бюджету та/або збільшення витрат бюджету, до законопроекту подаються пропозиції змін до законодавчих актів щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення збалансованості бюджету.

Проте суб'єкт права законодавчої ініціативи до законопроекту не надав вищезазначених фінансово-економічних розрахунків з обґрунтуваннями, зокрема розрахунків щодо обсягів та витрат, пов'язаних з вирощуванням на сільськогосподарських угіддях енергетичних рослин та з виробництвом з них біопалива, із джерелами покриття витрат на ці цілі.

2. Законопроектом запропоновано доповнити статтю 205 Земельного кодексу України новим положенням, відповідно до якого визначено, що економічне стимулювання раціонального використання та охорони земель включає: встановлення за деградовані і малопродуктивні сільськогосподарські угіддя (в тому числі ті, щодо яких прийнято рішення про консервацію) державної та комунальної форми власності мінімального граничного розміру орендної плати, визначеної Кодексом, у разі вирощування на них енергетичних рослин.

Відповідно до пункту 2.1 статті 2 та пункту 7.3 статті 7 розділу I Кодексу будь-які питання оподаткування регулюються Кодексом і не можуть встановлюватися або змінюватися іншими законами України, крім законів, що містять виключно положення про внесення змін до цього Кодексу та/або положення, які встановлюють відповідальність за порушення норм податкового законодавства.

Отже, питання встановлення розміру орендної плати не є предметом розгляду законопроекту.

Реалізація норм законопроекту може призвести до втрат доходів місцевих бюджетів.

Водночас щодо питання встановлення орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності для визначених у законопроекті платників у мінімальному розмірі слід зазначити таке.

Статтею 12 Кодексу визначено, що сільські, селищні, міські ради у межах своїх повноважень приймають рішення про встановлення місцевих податків та зборів.

Встановлення місцевих податків та зборів здійснюється у порядку, визначеному Кодексом. Отже, з огляду на те, що згідно з пунктом 10.1 статті 10 Кодексу плата за землю належить до місцевих податків і зборів, органи місцевого самоврядування, реалізуючи право, надане статтею 26 Закону України від 21.05.1997 № 280 «Про місцеве самоврядування в Україні» (далі – Закон № 280), з урахуванням статті 12 та 284 Кодексу та зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на розвиток відповідних територій, мають можливість своїми рішеннями встановлювати ставки плати за землю в діапазоні від «0» до максимально встановлених Кодексом розмірів і надавати пільги із їх сплати для окремих категорій платників.

Водночас звертаємо увагу, що відповідно до підпункту 283.1.2 пункту 283.1 статті 283 Кодексу земельні ділянки, що перебувають у консервації, не підлягають оподаткуванню земельним податком.

Щодо орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності необхідно зазначити, що відповідно до пункту 288.1 статті 288 Кодексу, згідно з якою справляється орендна плата, підставою для нарахування орендної плати є договір оренди такої земельної ділянки, укладений з органами виконавчої влади або з органами місцевого самоврядування. Розмір та умови внесення орендної плати встановлюються у договорі оренди між орендодавцем (власником) і орендарем (пункт 288.4 статті 288 Кодексу). Цією статтею також встановлено, що річний розмір орендної плати не може бути меншим за розмір земельного податку, встановленого для відповідної категорії земельних ділянок на відповідній території, та не перевищувати 12 % нормативної грошової оцінки. Договір оренди земель державної і комунальної власності укладається за Типовою формою, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2004 № 220 «Про затвердження Типового договору оренди землі».

Отже, органи місцевого самоврядування або органи виконавчої влади під час укладення відповідних договорів, на підставі законодавчо наданого права, можуть встановити розмір орендної плати за земельні ділянки державної або комунальної форми власності для окремих категорій юридичних та фізичних осіб, зокрема для визначених законопроектом категорій платників у мінімальному розмірі.

Водночас законодавче встановлення орендної плати у мінімальному розмірі для окремих категорій платників нівелює принцип децентралізації, обмежує права органів самоврядування, оскільки порушується Закон № 280, відповідно до статті 71 якого органи виконавчої влади, їх посадові особи не мають права втручатися в законну діяльність органів та посадових осіб місцевого самоврядування, а також вирішувати питання, віднесені Конституцією України, цим та іншими законами до повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування, крім випадків

виконання делегованих їм радами повноважень, та в інших випадках, передбачених чинним законодавством.

З огляду на це, можливість встановлення органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності у мінімальному розмірі для окремих категорій платників законодавчо передбачено та не потребує додаткового врегулювання.

Отже, проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо відновлення деградованих земель, стимулювання вирощування енергетичних рослин та виробництва альтернативного біопалива» потребує доопрацювання з урахуванням вищезазначеного.

**Заступник Міністра
фінансів України**

Олександр КАВА